

Zapotrzebowanie przedsiębiorstw na wsparcie inwestorów prywatnych

Ocena trafności i użyteczności działania 3.3
Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka,
na lata 2007-2013.

Streszczenie raportu

dr Piotr Tamowicz

Współpraca: Michał Przybyłowski

Gdańsk, maj 2009 r.

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską
ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Streszczenie

Działanie 3.3 – „Tworzenie systemu ułatwiającego inwestowanie w MSP” stanowi jeden z trzech komponentów współtworzących priorytet III Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, którego celem jest zwiększenie liczby przedsiębiorstw działających na bazie innowacyjnych rozwiązań oraz zwiększenie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania przedsięwzięć innowacyjnych. Działanie 3.3 zostało zaprojektowane jako element dopełniający interwencję publiczną ukierunkowaną między innymi na stworzenie sieci inwestorów zaangażowanych (działanie 3.1 – Inicjowanie działalności innowacyjnej) oraz wzrost podaży kapitału na rynku inwestycji *venture capital* (działanie 3.2 – Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka).

W niniejszym opracowaniu zaprezentowano wyniki ewaluacji tematycznej mającej na celu ocenę użyteczności i funkcjonalności wsparcia publicznego. Pod względem podmiotowym ewaluacja objęła dwa odrębne poddziałania wraz z właściwymi sobie grupami beneficjentów: poddziałanie 3.3.1 skierowane do instytucji otoczenia biznesu (wsparcie na projekty związane z rozwojem i promocją rynku aniołów biznesu oraz gotowości inwestycyjnej; intensywność wsparcia do 100% wydatków kwalifikowanych) oraz poddziałanie 3.3.2 adresowane do małych i średnich przedsiębiorstw (wsparcie na zakup usług doradczych, mających na celu pozyskanie finansowania udziałowego; intensywność wsparcia do 50% wydatków kwalifikowanych). Do zbierania informacji wykorzystano technikę wywiadów indywidualnych (*face-to-face* oraz telefonicznych). Dodatkowo przeprowadzona została obszerna kwerenda wtórnych źródeł informacji (*desk research*).

Poddziałanie 3.3.1 znajduje analogie w działaniach władz publicznych prowadzonych w ciągu ostatnich kilkunastu lat na terenie krajów zachodnich, gdzie rozwój sieci inwestorów prywatnych oraz budowanie gotowości inwestycyjnej wspierane było – w różnym zakresie – ze środków publicznych. Analogie takie trudno natomiast wskazać w odniesieniu do działania 3.3.2. Zwiększanie dostępu MSP do rynku kapitału udziałowego na ogół wspierane było poprzez wspieranie podaży kapitału, tworzenie infrastruktury rynkowej i obniżanie awersji inwestorów do ryzyka. Zasadniczo dostęp do usług doradczych nie był uznawany za istotny problem, mogący prowadzić do „upośledzenia” MSP na rynku finansowym.

Realizowane obecnie wsparcie jest kontynuacją interwencji publicznej zainicjowanej w poprzednim okresie programowania funduszy strukturalnych. Działanie 3.3.1 integruje w sobie wsparcie wcześniej rozproszone pomiędzy SPO WKP (poddziałanie 1.1.2), ZPORR (działanie 2.6) i SPO RZL (działanie 2.3). Działanie 3.3.2 jest z kolei kontynuacją działania 2.1 SPO WKP, jak i wcześniejszych instrumentów krajowych o charakterze dotacyjnym (dotacja na pozyskanie finansowania).

W przypadku siedmiu programów regionalnych (RPO, na lata 2007-2013) istnieje możliwość uzyskania przez instytucje otoczenia biznesu wsparcia na projekty o podobnym charakterze, jak w działaniu 3.3.1 PO IG. Jednakże niższy wskaźnik intensywności wsparcia (15%-50%) znacznie ogranicza skalę ewentualnej kolizji pomiędzy działaniami (substytucji). Problem substytucji może pojawić się natomiast w odniesieniu do projektów dotyczących budowania gotowości inwestycyjnej i działania 3.1 PO IG, które elementy tego typu działań w sobie zawiera.

Wysoki poziom intensywności wsparcia założony dla działania 3.3.1 niesie ze sobą stosunkowo duże prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka oportunistycznych zachowań ze strony podmiotów ubiegających się o wsparcie. Przy obecnych kryteriach weryfikacji wniosków można wskazać na istnienie dużego ryzyka dekoncentracji rynku (zasobów) – tj. powstawania sieci aniołów biznesu o wątych podstawach funkcjonowania czy realizowanie mało użytecznych (zbyt ogólnych) projektów z zakresu budowania gotowości inwestycyjnej. Dla zwiększenia społecznej użyteczności wsparcia wskazane jest znaczne zaostrzenie kryteriów oceny wniosków (zakres działania sieci, zakres współpracy, uzasadnienie potrzeby budowania sieci) celem odrzucenia wniosków oportunistycznych oraz wprowadzenie takiej skali ocen wniosków, która spowoduje zwiększenie ich zróżnicowania pod względem wartości merytorycznej. Zasadne wydaje się też podjęcie prac koncepcyjnych mających na celu wypracowanie rozwiązań, które realnie zapewnią trwałość projektów po zakończeniu ich finansowania. Obecnie trwałość wielu projektów 3.3.1 może być poważnie zagrożona.

Atrakcyjność działania 3.3.2 wykazuje zróżnicowanie w zależności od charakterystyki beneficjenta. Jakkolwiek wsparcie pozwala na uzyskanie dostępu do lepszych (skuteczniejszych) doradców, należy zaznaczyć, że jego użyteczność spada wraz ze wzrostem rozmiarów przedsiębiorcy. O największej (ekonomicznej i społecznej) użyteczności możemy mówić w przypadku mikroprzedsiębiorstw i firm małych, szczególnie tych, które niedawno pojawiły się na rynku. Wsparcie dla firm średnich ma zasadniczo charakter bezpłatnego refinansowania („darowizny”) nieuzasadnionego sytuacją ekonomiczną.

Obecnie największy problem dla działania 3.3.2 stanowi pogorszenie koniunktury na rynkach finansowych, co już obecnie skutkuje znacznym spadkiem liczby spółek korzystających np. z rynku *Newconnect*. Oznacza to spadek zainteresowania MSP ubieganiem się o wsparcie i tym samym spadek tempa wykorzystania środków alokowanych na działanie 3.3.2. W tym kontekście konieczne jest zintensyfikowanie działań promocyjnych i ukierunkowanie ich na sektor doradczy oraz grupę wybranych instytucji takich jak np. KFK czy GPW. Mimo tego najprawdopodobniej część środków przeznaczonych na działanie nie zostanie skonsumowana – decyzja o ich realokacji na inne cele, powinna być podjęta na przełomie lat 2010/2011 po dokonaniu ponownej oceny stanu koniunktury. Dla zwiększenia społecznej użyteczności wsparcia, zasadne wydaje się ograniczenie dostępu dla podmiotów większych i mających możliwości samodzielnego zakupu usług doradczych lub też wprowadzenie degresywnej stopy intensywności wsparcia oraz stosowanie *benchmarku* kosztów usług doradczych w trakcie oceny wniosków.